

Ελεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: 'Ο Μητροπολίτης 'Αττικής καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
'Αριθμ. φύλλου 41 16 'Ιουλίου 2000

Η
Κ
Α
Π
Η
Λ
Ε
Ι
Α

Εεφυλλίζω τό λεξικό τῆς σύγχρονης κουλτούρας. Τῶν κοινωνικῶν συστημάτων, πού σαλπίζουν ἐπανάσταση. Καί τῶν μοντέρνων σχημάτων, πού ἐπαγγέλλονται ἐκσυγχρονισμό, εὐημερία καί ἀπελευθέρωση. Καί βρίσκω λέξεις, πού ἐντυπωσιάζουν, θαμπώνουν μέ τόν ἐκτυφλωτικό δυναμισμό τους καί τυπώνονται μέσα στήν ἀνθρώπινη ψυχή ὡς κλειδιά τοῦ παραδείσου. Ἡ ἀναφορά στήν ἀνθρώπινη ὕπαρξη, ἡ ὑπογράμμιση τῆς ἀξίας τῆς ζωῆς, ἡ προβολή τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθερίας, ὁ σεβασμός τῆς προσωπικῆς ἐπιλογῆς καί τῶν προσωπικῶν δεδομένων, ἡ δυνατότητα τῆς δημιουργίας καί τῆς καταξίωσης, ὅλα αὐτά καί τά ἀναρίθμητα διευκρινιστικά στοιχεῖα, πού συνοδεύουν τίς διεθνεῖς διακηρύξεις γιά τόν ἄνθρωπο καί τήν ἀξία του, ἐντυπωσιάζουν καί μαγεύουν.

Καί ἐγώ, μέλος αὐτῆς τῆς σύγχρονης κοινωνίας, πού τροφοδοτεῖται καθημερινά μέ τά ἐντυπωσιακά συνθήματα καί ἐμπλουτίζεται μέ τό λεξιλόγιο τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ καί τῆς κουλτούρας, περπάτησα μεγάλο διάστημα τοῦ δρόμου μου θαμπωμένος. Πίστεψα, πώς τά συνθήματα, πού ἀναγράφονται στά πανώ ἤ στίς τηλεοπτι-

Τ
Ω
Ν
Λ
Ε
Ε
Ω
Ν

κές όθόνες, είναι γνήσια μηνύματα. "Ανθη εϋσσμα μιᾶς καλλιεργημένης γενιᾶς. Ἀποστάγματα μακροχρόνιας καί μακραίωνης ἐμπειρίας. Τά ἀποδέχτηκα μέσα μου ὡς στοιχεῖα δυναμικά, ικανά νά δρομολογήσουν ὁραματισμούς καί νά ἐνεργοποιήσουν τήν ὑπαρξή. Ὡς συνταγές ἀληθινῆς ζωῆς. Καί ὡς κίνητρα προόδου.

Γυρίζοντας τό ἱστορικό φύλλο, μελαγχόλησα. Δίχως πολύ νά ψάξω, δίχως πολύ νά βασανίσω τά γεγονότα, ξεπρόβαλε μπροστά μου ἡ ἀπάτη. Οἱ ὠραῖες λέξεις, τά ἐντυπωσιακά συνθήματα, οἱ δημεγερετικές ἐξαγγελίες, ὅλα-ὅλα αὐτά τά ὠραῖα λόγια, πού ἐνθουσιάζουν καί ξεσηκώνουν σέ δράση καί σέ ἀτέρμονους ἀγῶνες, βρίσκονται αἰχμάλωτα στή διαπλοκή τῆς καπηλείας. Χρησιμοποιοῦνται γιά ἐντυπωσιασμό. Σαλπίζονται γιά παραπλάνηση. Ἐγγράφονται στίς φωτεινές όθόνες γιά ἐξαπάτηση καί στρατολόγηση ὁπαδῶν. Δέν ἔχουν ἀντίκρουσμα. Δέ συνοδεύονται ἀπό πιστότητα καί εἰλικρίνεια. Δέν ἐκβάλλουν στήν τίμια πράξη.

Τά σχήματα τοῦ σημερινοῦ κόσμου, στήν πλειονότητά τους κατασκευές τῆς διαπλοκῆς καί τῆς σκοπιμότητος, δέν εἶναι δημιουργήματα μήτε τῆς ἀνθρώπινης σοφίας μήτε τῆς πολιτιστικῆς προόδου. Δέ σηματοδοτοῦν ἄνοδο τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου. Καί δέν κατακυρώνουν τήν ἐξευγενισμένη καί ἐξαγιασμένη ἀνθρώπινη προσωπικότητα. Εἶναι μανδύες χρυσοκέντητοι, πού καλύπτουν τά πονηρά καί ἀπάνθρωπα συμφέροντα. Λέξεις μαγνήτες, πού ἐλκύουν γιά νά ἐκμεταλλευτοῦν καί νά ἐξοντώσουν. Φωτεινές βιτρίνες, πού ἐξαπατοῦν τοὺς ἀγοραστές τῶν ὑλικῶν ἢ τῶν πνευματικῶν ὑποπροϊόντων.

Οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι κατέφυγαν στήν καπηλεία τῶν λέξεων καί στήν ἐκμετάλλευση τῶν ὠραίων συνθημάτων, γιά νά στήσουν καί νά στερεοποιήσουν τό μηχανισμό τῆς ἐκμετάλλευσης καί νά ἀγρεύσουν τοὺς ἀνύποπτους ἀνθρώπους. Νά τοὺς ξεγελάσουν μέ τήν καραμέλα τῶν εὐγενῶν ἀγώνων. Νά τοὺς μαντρώσουν στό στρατόπεδο τῶν ὁπαδῶν. Νά τοὺς βάλουν στό δικό τους ρυθμό. Νά τοὺς κάνουν δούλους.

Α"ν οἱ σύγχρονοι μάγοι δέν καπηλεύονταν τίς λέξεις, πού συνθέτουν τό χρυστάλλινο εὐαγγελικό μήνυμα, δέ θά εἶχαν πρόσβαση στίς ἀνθρωπινες μάξεις καί δέ θά ἔστηναν μέ εὐκολία τήν κυριαρχία τους. Θά ἔμεναν στό περιθώριο. Καί ἡ ἱστορία θά γραφόταν μόνο μέ τήν ἀλήθεια. Καί μόνο ἀπό τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἀλήθειας.

Υπόμνημα στό λαό τοῦ Θεοῦ

Εκινάω τή κατάσθρωση τῶν ἀνησυχιῶν μου καί τῶν προβληματισμῶν μου μέ μιά «ἐκ καρδίας» ἐξαγόρευση. Περιπάτησα τούς δύο κρίσιμους μήνες τῆς στεγνῆς καί στυγνῆς ἀντιπαράθεσης τῶν κορυφαίων ἐκπροσώπων τῆς Πολιτείας καί τῆς Ἐκκλησίας μέ ἀνήσυχη συνείδηση. Προσπάθησα, ὅμως, νά δαμάσω τό βρασμό τῆς ψυχῆς καί τήν ἀντανακλαστική ἀντίδραση. Τό καυτό αἶσθημα καί τή διέγερση, πού γεννιῶνται αὐθόρμητα καί αὐτόματα μέσα μας καί ἀναπηδοῦν, δίχως νά περάσουν ἀπό τό διακριτικό ἔλεγχο. Τή μέτρηση τῆς ὀρθότητος καί τή στάθμιση τοῦ μέτρου. Ἐπέβαλα στόν ἑαυτό μου, ὡς χρέος τῆς κρίσιμης στιγμῆς, τήν ἐνσυνείδητη σιωπή. Καί ἄφησα τό δημοσιογραφικό μου ὄπλο, τή θεολογική γραφίδα παροπλισμένη καί «παρά πόδα».

Δυό μήνες περιπάτησα ἔμπονα καί σιωπηλά ἀνάμεσα στούς καπνοῦς τῶν λεκτικῶν, δημοσιογραφικῶν καί τηλεοπτικῶν ἐκρήξεων. Μέσα στόν πυρετό τῆς ἀνησυχίας γιά τήν ἐξέλιξη τῆς διαμάχης τῶν δυό ἀνυποχώρητων ἀνταγωνιστῶν. Τοῦ προκαθημένου στή Συνοδική δομή τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καί τοῦ κορυφαίου στήν ἡγεσία τῆς ἑλληνικῆς Πολιτείας. Βημάτις

προβληματισμένος, ἀλλά σιωπηλός. Δίχως νά ἀρθρώσω λόγο εὐθύνης στό φόρουμ τῶν ἀνοικτῶν συζητήσεων καί τῶν διχονοιῶν. Μέ τό φορτίο τῆς ἀγωνίας δαμασμένο καί φυλακισμένο στήν ψυχή μου. Μέ τήν αὐτοσυγκράτηση καί τήν ἐφεκτικότητα ἀπέναντι στά πυκνά ἀκούσματα τῶν πολεμικῶν ἰαχῶν, πού ἀναμεταδίνονταν ἀπό τά Μέσα Μαζικῆς Ἐνημέρωσης. Καί μέ τήν ἀναφορά τῆς προσωπικῆς ὀδύνης στό θρόνο τοῦ Θεοῦ.

Οἱ γνώμες, πού ἐκπορεύτηκαν ἀπό τίς ἀντιμαχόμενες σειρῆνες κατὰ τό καυτό δίμηνο, ἦταν πολλές. Οἱ περισσότερες, παθιασμένες καί βαμμένες στήν ἐμπάθεια. Δέ στεφάνωναν τό σκοτεινιασμένο ὀρίζοντα μέ τό οὐράνιο τόξο τῆς ἐλπίδας. Δέν ἔβγαζαν τό λογισμό ἀπό τό ἀδιέξοδο. Δέ σχημάτιζαν τό σῆμα τῆς συμφιλίωσης στήν ἱστορική καμπή τῆς τρίτης χιλιετίας. Δέν ἄφηναν τό λευκό περιστέρι τῆς εἰρήνης νά πετάξει πάνω ἀπό τήν Κιβωτό τῆς Ἐκκλησίας καί πάνω ἀπό τό πυκνό δάσος τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας. Ἀναμόχλευαν ἀκατάπαυστα τήν ἐχθρότητα. Καλλιεργοῦσαν τήν πόλωση. Καί στρατολογοῦσαν σέ ἀντιπαράθεση τό λαό.

Τούτη τήν ὥρα δέν μπορῶ νά ἰσχυριστῶ, ὅτι ἡ θύελλα ἐξαφανίστηκε πί-

σω από τά θουνά της αγαπημένης μας πατρίδας. Μπορώ, όμως, να πω, ότι η ροή του χρόνου, ή πλοκή και ή διαπλοκή των γεγονότων και ή σώρευση στο άρχαιο του δημοσιογραφικού ύλικού, πού κάλυψε τις φάσεις της διαμάχης 'Εκκλησίας και Πολιτείας, δημιούργησαν τις συνθήκες για ώριμο διάλογο και για προσεκτική, νηφάλια κριτική των κινήσεων, πού όδήγησαν στο άδιέξοδο. Τώρα μπορεί κανείς να ξεδιαλύνει τό μπερδεμένο κουβάρι. Νά έρευνήσει τόν πυρήνα του προβλήματος. Νά μετρήσει τή σοβαρότητα της αγωνιστικής τακτικής. Νά καταλογίσει ευθύνες και στή μιά και στήν άλλη πλευρά. Νά καταθέσει δημόσια τή διαμαρτυρία του. Νά διατυπώσει τήν πρότασή του.

Τό εύρος του προβλήματος.

1. Είναι ανάγκη να έπισημανθεί τό εύρος του προβλήματος.

Ό 'Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος, ή Διαρκής 'Ιερά Σύνοδος και ή Σύνοδος της 'Ιεραρχίας της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος, πού συνήλθε στις 6 'Ιουνίου, περιόρισαν, λανθασμένα, τήν προβληματική τους στήν απάλειψη της ένδειξης του θρησκευματος από τις νέες ταυτότητες. Στήν έξαγγελία, πού έκανε αίφνιδιαστικά και αυταρχικά ό πρωθυπουργό της Χώρας. Καί στήν πρακτική, πού έσπρωχνε βίαια έξω από τήν επικαιρότητα τή θρησκευτική αυτοσυνειδησία του νέου έλληνισμού. Αίφνιδιασμένη ή διοίκηση της 'Εκκλησίας σήμανε συναγερμό στο πλήρωμα της 'Εκκλησίας. Κάλεσε τό λαό σέ συλλαλητήρια. Καί κήρυξε ανένδοτο άγώνα, ίσαμε πού να καμφθεί ή Κυβέρνηση του

τόπου και να αποδεχτεί τις διαλλακτικές(;) Συνοδικές προτάσεις, για προαιρετική-έστω-άναγραφή του θρησκευματος στις ταυτότητες του μέλλοντος.

Σέ δεύτερο πλάνο, ή ανακοίνωση, πού εκδόθηκε από τήν 'Ιεραρχία, αποτύπωσε τήν άνησυχία της, τό παράπονό της και τήν πικρία της και για τό ότι ό Πρωθυπουργός, εκτός από τήν αίφνιδιαστική ανακοίνωσή του, μέσα στή φορτισμένη ατμόσφαιρα, άρνήθηκε να δεχτεί τόν 'Αρχιεπίσκοπο και δυό Συνοδικούς συνέδρους, πού όρίστηκαν από τή Σύνοδο της 'Ιεραρχίας ως 'Επιτροπή, για να συζητήσουν μαζί του τό πρόβλημα των ταυτοτήτων.

Στό επίσημο ανακοινωθέν, πού εκδόθηκε στις 6 'Ιουνίου, άμέσως μετά τήν ολοκλήρωση των έργασιών της έκτακτης Συνόδου της 'Ιεραρχίας, διαβάζουμε ανάμεσα σέ άλλα:

α)... 'Ατυχώς ή φιλειρηνική αυτή πρόταση της 'Εκκλησίας δέν έξετιμήθη ως έπρεπε και άπερρίφθη κατά πρωτοφανή τρόπον. 'Η 'Ιερά Σύνοδος της 'Ιεραρχίας διαμαρτύρεται έντονα προς τόν 'Ελληνικό Λαό για τήν περιφρονητική αυτή άντιμετώπισή της από μέρους του κ. Πρωθυπουργού....

γ) 'Η αδιάλλακτη τακτική της Κυβερνήσεως στο θέμα των ταυτοτήτων έπιστηρίζει τις βάσιμες υποψίες της 'Εκκλησίας, ότι ή μή άναγραφή του θρησκευματος στις ταυτότητες άποτελεί τό πρώτο σειράς άλλων μέτρων, πού αποβλέπουν πρακτικά στήν άπώθηση της θρησκείας στο περιθώριο της δημόσιας, της κοινωνικής και της έθνικής ζωής, μέ ό,τι αυτό συνεπάγεται....

δ) 'Η 'Ιεραρχία πιστεύει ότι και αυτές τις κρίσιμες ώρες πού όρθώνονται

ἀπειλητικά μεγάλα προβλήματα για τόν Λαό μας, ἀκαίρως καί τελείως ἀψυχολόγητα ἐδημιουργήθη ἕνα τέτοιο σοβαρό ζήτημα πού ἀπειλεῖ νά διχάσει τόν Λαό καί νά θίξει τόν ἰστό τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς... "Ὁμως ταυτόχρονα ἐπιθυμεῖ νά διακηρύξει ὅτι καταφεύγει πρὸς τόν Λαό πού πιστεύει καί τόν καλεῖ σέ διαμαρτυρία κατὰ τῆς διαγραφῆς τοῦ Ὁρησκεύματος ἀπὸ τίς ταυτότητες καί κατὰ τῆς μετατροπῆς τῆς Ἑλλάδος σέ ἄδρησκη χώρα....

ε) Τέλος ἡ Ἱεραρχία ἐξακολουθεῖ, καί μετὰ τὴν ἀχαρακτήριστη ἔναντί της συμπεριφορά τῆς ἐξουσίας, νά ἐλπίζει, ὅτι ὁ εὐγενής καί εὐλογημένος Ὁρθόδοξος Λαός θά ἐπιτύχει τελικά ἐκεῖνο, πού ἡ ἴδια ἐπεχείρησε, δηλαδή νά πείσει τόν κ. Πρωθυπουργό νά στέρξει στὸν διάλογο, γεγονός πού χαρακτηρίζει κάθε δημοκρατική καί εὐνομούμενη Πολιτεία. Δέν πρέπει ἄλλωστε ἡ ἀδιάλλακτη αὐτὴ στάση νά μεταβάλλει τοὺς πιστοὺς Ὁρθόδοξους Ἕλληνες σέ ἀντιρρησίες συνειδησεως».

1. Ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ κειμένου αὐτοῦ, πού μοιράστηκε σέ ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς Χώρας, προκύπτουν μερικά συμπεράσματα.

Τὰ μοναδικὰ γεγονότα, πού ἐνόχλησαν τοὺς Συνοδικούς Πατέρες, ἦταν δύο. Τό πρῶτο: ἡ ἀπόφαση τοῦ Πρωθυπουργοῦ νά ἀπαλειφθεῖ ἡ ἐνδειξη τοῦ Ὁρησκεύματος ἀπὸ τίς νέες ταυτότητες, χωρίς προηγούμενη συνεννόηση μέ τὰ διοικητικά στελέχη τῆς Ἐκκλησίας. Καί τό δεύτερο: Ἡ ἄρνησή του νά δεχτεῖ τὴν πολυμελῆ Ἐπιτροπή, πού θέλησε νά τὸν ἐπισκεφτεῖ ἐκ μέρους τῆς Ἱεραρχίας καί νά συζητήσει μαζί του τό πρόβλημα.

Καμμιὰ ἄλλη ἀνησυχία δέν ἐμφανίζεται στὴν ἐπίσημη Συνοδική ἀνακοίνωση. Κανένας ἄλλος, εὐρύτερος προβληματισμός δέν ἀναδύεται ἀπὸ τό σύντομο, συλλογικό κείμενο, πού συνοψίζει τὴν πικρία τῆς Ἱεραρχίας καί τίς καταληκτικές, ἐπαναστατικές ἀποφάσεις της. Τό ἐνδεχόμενο ἡ πράξη αὐτὴ τοῦ Πρωθυπουργοῦ νά ἀποτελεῖ κρίκο στὴν ἀλυσίδα τῶν μέτρων, πού ἐκδιπλώνονται ἐπὶ σειρά δεκαετιῶν καί ἀποσκοποῦν στὴν πλήρη ἐκκοσμίκευση τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας, ἐμφανίζεται στὴ Συνοδική ἀνακοίνωση ὅχι ὡς πεποίθηση, πού ἐπαληθεύεται ἀπὸ τὰ γεγονότα, ἀλλ' ἀπλῶς, ὡς «βάσιμη ὑποψία». Οἱ πατέρες ὑποψιάζονται μόνο. Λές καί δέν ἔχουν μπροστά τους τό χρονικό τῆς πεντηκονταετίας, πού εἶναι κατάφορτο ἀπὸ τίς πράξεις ἐχθρότητας καί βίας ἐνάντια στὴν Ἐκκλησία.

Μετὰ τὴ σύνταξη καί τὴν κυκλοφορία τοῦ συντόμου ἀνακοινωθέντος, ἡ Ἱεραρχία προχώρησε καί στὴν ἔκδοση μακροσκελέστατης ποιμαντορικῆς ἐγκυκλίου, πού τὴν ἀπηύθυνε στὸν Ὁρθόδοξο ἐλληνικό Λαό. Τό περίεργο εἶναι, ὅτι καί ἡ ἐγκύκλιος αὐτὴ, ἂν καί σέρνεται σέ πέντε ὁλόκληρες σελίδες, δέν ἀντιμετωπίζει σφαιρικά τό πρόβλημα. Δέν ἐπεκτείνει τό θεματολόγιό της καί τὸν προβληματισμό της ἔξω ἀπὸ τό στενὸ περίγραμμα, πού χάρασσε τό ἀρχικό, ἐπίσημο ἀνακοινωθέν. Ἀπλᾶ, γυροφέρνει στὴ μοναδική, ὡς φαίνεται, ἐνόχληση. Στό κυβερνητικό πραξικόπημα. Στὴν αἰφνίδια ἀνακοίνωση ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων τῆς πρωθυπουργικῆς ἀπόφασης γιὰ διαγραφή τοῦ Ὁρησκεύματος ἀπὸ τίς νέες ταυτότητες. Καί στὴν ἄρ-

νηση του προέδρου του Υπουργικού Συμβουλίου να δεχτεί σέ διάλογο τή Συνοδική αντιπροσωπεία.

Γράφει, ανάμεσα σέ άλλα, ή ποιμαντορική ἐγκύκλιος τῆς Ἱεραρχίας: «Ἐντελῶς ξαφνικά, λίγες ἡμέρες μετά τίς βουλευτικές ἐκλογές καί τόν σχηματισμό τῆς νέας Κυβερνήσεως, ἐτέθη ἐπί τάπητος ἡ διαγραφή τοῦ θρησκευέματος ἀπό τίς ταυτότητες, μαζί μέ ἄλλα κρίσιμα θέματα πού προσβάλλουν τήν συνείδηση καί τό φιλότιμο τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ λαοῦ καί τήν μακραίωνη ζωντανή παράδοσή μας. Στήν συνέχεια διακόπηκε ὁ δίαυλος ἐπικοινωνίας τῆς Πολιτείας μέ τήν Ἐκκλησία, ἀκόμη καί ὅταν ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας, μέ νηφαλιότητα καί ψυχραιμία θέλησε νά ἐπισκεφθῇ τόν κ. Πρωθυπουργό γιά νά συζητήσῃ μαζί του τά θέματα αὐτά. Ὅμως ἡ προσβλητική, ὄχι ἀπλῶς γιά τόν Ἀρχιεπίσκοπο ἀλλά γιά ὁλόκληρη τήν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας, ἀπάντηση τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς χώρας καί ἡ οὐσιαστική ἄρνησή του νά δεχθῇ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἱεραρχίας ὅξυνε ἀκόμη περισσότερο τήν ἠλεκτρισμένη κατάσταση, ἡ ὁποία ἀσφαλῶς δέν προήλθε ἀπό τήν πλευρά τῆς Ἐκκλησίας....

Σᾶς παρακαλοῦμε νά μείνετε πιστοί στήν μεταμορφωτική δύναμη τῆς ζωῆς, πού κυριαρχεῖ ζωηφόρα στόν ἐκκλησιαστικό χώρο, καί σᾶς καλοῦμε νά συμμετάσχετε στίς εἰρηνικές διαμαρτυρίες πού ἐτοιμάζει ἡ Ἐκκλησία, στίς 14 Ἰουνίου στήν Θεσσαλονίκη καί στίς 21 Ἰουνίου στήν Ἀθήνα, ὥστε νά διαδηλώσουμε τήν πίστη μας στήν παράδοση τῶν Πατέρων μας, πού εἶναι ἡ ἐλπίδα καί ἡ ἀναγεννητική δύναμη τοῦ

συγχρόνου κόσμου. Συγχρόνως σᾶς προσκαλοῦμε σέ προσευχή καί πνευματική ἐγρήγορηση».

Ὅπως βλέπει ὁ ἀναγνώστης, καί τό δεύτερο Συνοδικό κείμενο δέν κάνει τίποτε ἄλλο, παρά νά ἐπισημαίνει τή σοβαρότητα, πού ἔχει ἡ διαγραφή τοῦ θρησκευέματος ἀπό τό δελτίο τῆς ἀστυνομικῆς ταυτότητας. Στό σύνολό του καί στά ἐπί μέρους του δέν προδίδει ἀνησυχία, ὅτι ὑπάρχει καί ὑλοποιεῖται, σταδιακά καί μεθοδικά, εὐρύτερο σχέδιο ἄμβλυνσης τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης στή σύγχρονη ἑλληνική κοινωνία. Ὅτι αὐτός ὁ πνευματικός ἀποχρωματισμός μεθοδεύεται ἀπό ἰσχυρά κέντρα οἰκουμενικῶν ἀποφάσεων. Ὅτι προωθεῖται ἀπό ποικίλους φανερούς καί ὑποχθόνιους παράγοντες. Ἀπό μοχλοῦς τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Καί ἀπό στοιχεῖα τῆς λεγόμενης ἢ τῆς αὐτοκαλούμενης πολιτιστικῆς ἀριστοκρατίας. Καί ὅτι ὅλος αὐτός ὁ ἀντιθρησκευτικός ἢ νεοπαγανιστικός φανατισμός διοχετεύεται στό κοινωνικό σῶμα ἀπό τοὺς διαύλους, πού ἔχουν ἄμεση πρόσβαση στήν ἀνώνυμη μάζα καί στήν ἐπώνυμη ὑπαρξη.

2. Λυπᾶμαι βαθύτατα γιάτί ἀκόμα καί αὐτή, τήν ἔσχατη στιγμή, ὁ Συνοδικός προβληματισμός δέν πῆρε τήν ἀναγκαία, σφαιρική του διάσταση, ἀλλά παρέμεινε στενός. Θά τολμοῦσα νά τόν χαρακτηρίσω κοντόφθαλμο καί ἀνάπηρο. Καί αἰσθάνομαι τό χρέος νά ὑπογραμμίσω καί νά δημοσιοποιήσω, μέ πολλή ἀγωνία καί μέ ἰδιαίτερη ἔμφαση, τήν τραγικότητα τοῦ σύγχρονου αὐτοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φαινομένου.

Ὁ θρησκευτικός ἀποχρωματισμός

δέν είναι μιά πράξη, πού μεθοδεύτηκε ξαφνικά στο πρώτο εξάμηνο της τρίτης χιλιετίας. Ξεκίνησε άμέσως μετά την άπελευθέρωση καί τή συγκρότηση του νέου έλληνικού κράτους. Καί πήρε καταλυτικές διαστάσεις μετή τή λήξη του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου. Μέ θεσμικές αλλαγές, πού σπρώχνουν τήν Έκκλησία στο περιθώριο των ιστορικών εξέλιξεων. Καί μέ στυγνή προπαγάνδα των προϊόντων ή καί των υποπροϊόντων τής ύλιστικής κουλτούρας. Μέ τήν άνύψωση στα είδωλικά βάθρα των ντεάλληδων τής προκλητικής άθείας. Μέ τήν καθιέρωση καί τήν έπιδοκιμασία των άνέλεγκτων έλευθεριών καί των δικαιωμάτων τής άσυδοσίας. Καί μέ τή σπάταλη διαφήμιση των απολαύσεων τής εϋμάρειας. Ίδιαίτερα μετά τό τέλος του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου καί τίς κοσμογονικές ανακατατάξεις, πού πραγματοποιήθηκαν σέ όλα τά μήκη καί τά πλάτη του πλανήτη, ή πιστότητα στον πνευματικό προσανατολισμό καί ή άφοσίωση στο πρόσωπο του Θεού χτυπήθηκαν άμείλικτα. Στο ανατολικό μπλόκ οί άνθρωποι τής Έκκλησίας όδηγήθηκαν στα στρατόπεδα τής κατασχόνης καί στο βίαιο θάνατο. Άντίστοιχα, στο δυτικό ήμισφαίριο, στο όποιο κυριάρχησε ή ύποκριτική έπίφαση τής έλευθερίας καί δούλεψε ύπουλα ό καλοστημένος μηχανισμός τής αιχμαλωσίας, ή όμολογιακή τοποθέτηση, πού δημιουργεί συμπορεία των ανθρώπων καί μέτωπο άντίστασης στις ίσοπεδωτικές πρωτοβουλίες των μεγάλων δυνάμεων, έγινε άφορμή πολέμου καί στόχος γιά έξουδετέρωση. Δέ στήθηκαν ξανά γκιγιοτίνες. Άλλά μεθοδεύτηκαν δυό πράγματα. Τό στα-

διακό ξεθώριασμα τής θρησκευτικής πίστης στις ανθρώπινες καρδιές. Καί τό άνακάτεμα των θρησκευτικών πεποιθήσεων, γιά νά δημιουργηθεί μείγμα, άνίσχυρο νά συνενώσει σέ συνειδητοποιμένη κοινότητα καί σέ σώμα άντίστασης τά αποπλανημένα άνθρωπινα όντα.

Τά σημάδια αυτού του πολέμου στήν ελληνική επικράτεια είναι πάμπολλα. Καλύπτουν όλο τό φάσμα τής νεώτερης ελληνικής ιστορίας. Τά διακρίνει κανείς μέ τήν πρώτη ματιά. Καί τά ύφίσταται ή προσωπικότητα, μόλις ύψώσει τό χέρι νά σχηματίσει τό σημείο του σταυρου ή άποτολήσει νά καταθέσει σέ δημόσιο διάλογο τήν πεποίθησή της, πώς ή Έκκλησία είναι ή άνύστακτη μάνα, πού τρέφει πνευματικά τά παιδιά της καί άνοίγει διάπλατα τους όρίζοντες προς τήν αϊωνιότητα.

Τό περίεργο καί, ταυτόχρονα, τραγικό είναι πώς ή Ίεραρχία τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, οί άνθρωποι, πού ύπηρετούν τό Μυστήριο τής Έκκλησίας καί σφετερίζονται τήν αρμοδιότητα του πνευματικού πατέρα, δέν έχουν πιάσει τό πρόβλημα στήν ιστορική του ευρύτητα καί στήν έκρηκτική του ένταση. Μήτε παρακολουθούν τά ιδεολογικά ρεύματα, πού φέρνουν τά καινούργια σχήματα καί τά καινούργια ήδη στη μικρή μας Ελλάδα. Μήτε αποφασίζουν νά βασανίσουν τό λογισμό τους, γιά νά άντιπαραταχτούν, μέ τά πνευματικά όπλα, πού διαθέτουν, στον έκφυλισμό καί στή διαφθορά, πού έγκυλιστά στον κοινωνικό χώρο ή άθεία.

Ό θρησκευτικός άποχρωματισμός τής ελληνικής κοινωνίας κλιμακώνεται δυναμικά επί μιά όλόκληρη πεντηκον-

ταετία. Μέ ρυθμό ταχύ. Καί μέ έκβιασμούς απaráδεκτους σέ κοινωνίες άναπτυγμένες καί στοιχημένες στίς άρχές καί στίς όδηγίες τών άτομικών έλευθεριών, πού θεσμοθετούν οί σημερινοί διεθνείς όργανισμοί. Τά στοιχεία τής άτίμητης πνευματικής παράδοσης σπρώχνονται στό περιθώριο ή στά ψυχρά μουσεία. Τό καταξιωμένο 'Ορθόδοξο ήθος χλευάζεται καί παραβιάζεται. 'Η λατρεία τής 'Εκκλησίας κατατάσσεται στά φολκλορικά έπιτηδεύματα, πού διασκεδάζουν τίς καταθλιπτικές παραστάσεις τής οικονομοτεχνικής ρουτίνας. Τό όραμα καί ό βηματισμός μέσα στήν άπεραντωςύνη τής αιωνιότητας, πού τή νοηματίζει καί τή γεμίζει ή παρουσία του Θεού, καταλογραφούνται στά ταμπού, πού πρέπει νά ξεπεραστούν καί νά σθηστούν άπό τίς μνήμες καί άπό τίς καρδιές.

Πενήντα χρόνια. Μισόν αιώνα. Καί, γιά νά είμαστε ακριβέστεροι, πολύ περισσότερο άπό πέντε δεκαετίες κρατάει αύτή ή έπιθετικότητα εναντίον τής 'Εκκλησίας καί ή προσπάθεια μινιμαλισμού, μείωσης καί έξουδετέρωσης τής έπιρροής της στήν οικοδόμηση του σύγχρονου πολιτισμού.

Καί ή 'Εκκλησία τής 'Ελλάδος, γιά τήν ακρίβεια ή διοίκησή της δέν κάθησε ούτε μιά φορά νά μελετήσει σέ βάθος καί πλάτος τό πρόβλημα.

Καί, καλά, κατά τίς πρώτες δεκαετίες ίσως νά μήν είχαν άντιληφθεϊ οί 'Επίσκοποι τήν έκταση τής λαίλαπας, πού είχε ξεσπάσει καί τίς συνέπειες τών μεθοδεύσεων, πού ύλοποιούσε ή άθεία, μέ άποκλειστικό στόχο τήν άποδυνάμωση καί τήν έξουδετέρωση τής 'Εκκλησίας.

Καί, καλά, κατά τήν είκοσιπεντά-

χρονη παρουσία του Σεραφεΐμ στον άρχιεπισκοπικό θρόνο τά προβλήματα είχαν μπει στό ψυγείο καί κανέναν δέν τολμούσε νά διανοηθεϊ πώς θά καθήσουν οί 'Επίσκοποι γύρω άπό τήν Τράπεζα τών Συνοδικών διασκέψεων, γιά νά αναλύσουν τήν έπικαιρότητα καί νά αναζητήσουν τρόπους δραστηκής παρουσίας τους στον κόσμο, πού φθείρεται καί άπανθρωποποιείται μέσα στό καμίνι τής ύλοκρατίας.

'Αλλά τώρα, πού άνέλαβε τό Συνοδικό τιμόνι ό κ. Χριστόδουλος, ό 'Επίσκοπος, πού κατέδωσε κατά τήν πρώτη μέρα τών ύψηλών καθηκόντων του όράματα καί σχεδιασμούς δράσης, γιατί τό μεγάλο θέμα του άποχρωματισμού τών έκκλησιαστικών βιωμάτων καί τής άπονευρώσεως τής πολύτιμης έκκλησιαστικής παράδοσης δέν έφτασε στήν αίθουσα τών Συνοδικών Συνεδριάσεων; Γιατί δέν άσχολήθηκαν οί Μητροπολίτες Συνοδικά καί μεθοδικά μέ τό ένα καί καυτό θέμα, τό πρώτο πρόβλημα τής έποχής, πού είναι ή άφομοίωση του έλληνικού στοιχείου στό καζάνι τής παγκοσμιοποίησης καί τό άνακάτεμα τής καθαρής 'Ορθόδοξης έμπειρίας στά θολά σχήματα τής έκκοσμιευμένης Εύρώπης;

'Από τότε, πού άνέβηκε τά σκαλοπάτια του άρχιεπισκοπικού θρόνου ό κ. Χριστόδουλος πέρασαν δυό όλόκληρα χρόνια. Καί τώρα βηματίζει στον τρίτο. Κατά τό διάστημα αύτό συνεδρίασε ή 'Ιεραρχία τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος δυό φορές σέ τακτική Συνέλευση, πού ή καθεμιά κράτησε περισσότερο άπό μιά βδομάδα. Συνήλθε καί άλλες δυό φορές σέ έκτακτη, μονοήμερη Συνέλευση. Κατά τίς συνελεύσεις αυτές συζήτησε θέματα φτηνά ή καί

πονηρά, πού δέν έδωσαν τό στίγμα τής αλλαγής τής σελίδας, δέν όριοθέτησαν τή νέα περίοδο τής Συνοδικής διακυβέρνησης τής Έκκλησίας καί δέ συγκίνησαν τό λαό. Κάποια από αυτά, όπως τό «μνημόσυνο του πρώτου» δέν είχαν καμμία άλλη σκοπιμότητα, παρά νά ικανοποιήσουν τήν αλαζονεία του προκαθημένου. Καί κάποια άλλα έρριξαν τό Συνοδικό διάλογο στό κλίμα του ψόγου ή τής φαιδρότητας. Οί πατέρες μίλησαν καί αποφάσισαν πώς θά κουκουλώσουν τά οικονομικά σκάνδαλα. Ρύθμισαν(!) πότε οί ιερείς θά ψάλλουν «νίκας τοίς βασιλεύσι» καί πότε «νίκας τοίς εϋσεβέσι». Έβαλαν κάτω από τό ζυγό τής τυραννίας τούς ιερείς τής Έκκλησίας του Θεού, απαγορεύοντάς τους νά έχουν κοντά τους λαϊκό συνήγορο, όταν σύρονται στό έκκλησιαστικά δικαστήρια. Θέσπισαν έπιτροπές καί παραεπιτροπές, γιά νά έμπλουτίσουν τόν κατάλογο τών «σιτουμένων» από τά ταλαίπωρα έκκλησιαστικά ταμεία. Άλλά δέν ασχολήθηκαν μέ τό πρόβλημα του θρησκευτικού αποχρωματισμού, πού είναι τό καυτό πρόβλημα τής εποχής μας.

Καί ένώ δέν ασχολήθηκαν μέ τό συνολικό πρόβλημα, πού έχει ποικίλες πτυχές καί προεκτάσεις, πού προκαλεί καταλυτικές επιδράσεις σέ θεσμούς καί σέ πρόσωπα, φανατίστηκαν καί άφιονίστηκαν γιά τίς αστυνομικές ταυτότητες. Όχι ότι οί ταυτότητες δέν είναι πτυχή του όλου προβλήματος. Άλλά δέν είναι ή μοναδική στό εύρύ φάσμα τής άθειστικής προπαγάνδας ή ή ρίζα του πολύκλαδου δέντρου τής άθείας. Καί όταν έχεις μπροστά σου ένα όλόκληρο δέντρο, πού σου καλύπτει καί σου κρύβει τόν όρίζοντα,

δέν είναι άρκετό καί ικανοποιητικό, ότι αγωνίζεσαι νά πριονίσεις ένα κλαδί. Όταν αντιμετωπίζεις τή μανία ενός έξαγριωμένου ταύρου, δέν εκπληρώνεις τό καθήκον σου, άν μέ ένα μαχαίρι του κόψεις τήν ούρά.

3. Άν ό Άρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος διέθετε τήν καθαρή πρόθεση νά προωθήσει τή μαρτυρία τής Έκκλησίας στό σύγχρονο κόσμο καί τό άνίκητο θάρρος νά αντιμετωπίσει άποτελεσματικά τά νεοπλάσματα του άθεισμού, θά έπρεπε νά συγκαλέσει τήν Ίεραρχία τής Έκκλησίας, γιά νά μελετήσει σέ πλάτος καί βάθος τό ένα καί μοναδικά επίκαιρο θέμα. Τίς δομές, πού επιβάλλουν δυναστικά τά μεγάλα κέντρα άποφάσεων καί οί αυτόκλητοι προστάτες τής ειρήνης του κόσμου. Καί τίς αλήθειες ή τίς αναλήθειες, πού ύποκρύπτονται πίσω από τά έντυπωσιακά σπότες τών διαφημίσεων τής νεοοικουλόυρας. Νά καθήσουν μέρες, μήνες, νά έρευνήσουν. Νά μελετήσουν κείμενα καί γεγονότα. Νά αναλύσουν τίς ιδέες καί τά φαινόμενα. Τά συνδήματα τών διαφόρων παρατάξεων. Τή δράση τους, τή φανερή καί τήν κρυφή. Καί τίς ανακατατάξεις στην παγκόσμια σκηνή, πού φτάνουν ως πρόσδος ή ως άπειλή στην άγαπημένη μας πατρίδα.

Η μελέτη αυτή τής Ίεραρχίας, άν ποτε βρεθεί ή τόλμη νά δρομολογηθεί, θά πρέπει νά κινηθεί σέ δυό άξονες. Ό πρώτος θά είναι καθαρά θεωρητικός. Θά γίνει προσπάθεια διερεύνησης όλων τών στοιχείων, πού συνδέτουν τό πάζλ τής παγκοσμιοποίησης. Τής ιδεολογίας τών έμπνευστών του έγχειρήματος. Καί τής πρακτικής, πού άκο-

λουθείται στον αγώνα για την κατάκτηση του στόχου. Καί ο δεύτερος άξονας δά έχει ως αντικείμενο έρευνας τις δυνατότητες αναβάθμισης της αποστολικής αλυσίδας της Όρθόδοξης Έκκλησίας μας, ώστε νά μπορέσει νά αντιπαραταχτεί στην ισχυρή άθεϊστική θύελλα καί νά διασώσει ασύλητο τό θησαυρό της μακραίωνης πνευματικής κληρονομιάς. Της ανανέωσης του ιερατικού καί του θεολογικού δυναμικού. Καί της ανάπτυξης ποιμαντικών προγραμμάτων, πού δά ενεργοποιήσουν άκόμη περισσότερο την παρουσία καί τό λόγο της Όρθοδοξίας στό σύγχρονο κόσμο.

Δέν είναι δυνατό νά αναχαιτίσει κανείς την είσβολή των φθοροποιών συνθημάτων της ύλοφροσύνης, άν δέν έχει μελετήσει μέ προσοχή καί μέ ακρίβεια όλο τό φάσμα των προτάσεων, πού γοητεύουν τόν άνθρωπο του είκοστου πρώτου αιώνα. Καί δέν είναι δυνατό νά αιχμαλωτίσει «*πάν νόημα εις την ύπακοήν του Χριστού*» (Β΄ Κορινθ. ι΄ 5) καί νά έλκύσει στην αύλή της Έκκλησίας τά ανήσυχά πλήθη, άν δέν όργανώσει την ποιμαντική φροντίδα σέ καινούργιες βάσεις καί δέν μεταφέρει τό λυτρωτικό μήνυμα σέ γλώσσα, πού νά την κατανοεί καί νά την προσλαμβάνει ο έκκοσμιευμένος άνθρωπος της έποχής μας.

Αυτά δά πρέπει νά τά μελετήσει μέ προσοχή ή Ίερά Σύνοδος της Έκκλησίας της Ελλάδος, άν θέλει νά βρίσκεται στην έπαλξη της αποστολής της καί άν θέλει νά ποιμαίνει μέσα στην ατμόσφαιρα του Παναγίου Πνεύματος τό λαό του Θεού.

Ή αναφορά στη Βυζαντινή περίοδο, κατά την όποία ή κρατική έξουσία

άντλοϋσε καί καθοδήγηση καί έμπνευση από την Έκκλησία, δέν συντονίζεται μέ τις συνθήκες της σημερινής έποχής.

Τώρα τό κράτος είναι άθεο. Ή νομοθεσία, πού έκπορεύεται από τούς μηχανισμούς της σύγχρονης κρατικής συγκρότησης καλύπτει αποκλειστικά καί μόνο τις ανάγκες των ανθρώπων, όπως διαμορφώνονται σέ μία άπόλυτα έκκοσμιευμένη κοινωνία. Την ευμάρεια καί τή στοιχειώδη κοινωνική πρόνοια. Δέν προσφέρει όράματα. Δέν νοηματίζει τό δρομολόγιο της ύπαρξης. Δέν παρέχει άπαντήσεις στις έσώτερες αγωνίες.

Ή ευθύνη για την πνευματική καθοδήγηση καί για τόν ουσιαστικό νοηματισμό της ζωής βαρύνει την Έκκλησία. Εκείνη πρέπει νά δώσει άληθινό καί σωστικό μήνυμα. Νά αποκαλύψει την πραγματική διάσταση της ύπαρξης. Καί νά χειραγωγήσει τούς ανθρώπους στη βίωση καί στη γεύση του έκκλησιαστικού γεγονότος, πού είναι άμεση κοινωνία μέ τό Θεό καί μέ τόν συνάνθρωπο.

Αυτή τή στιγμή ή έκκλησιαστική διοίκηση, ως Ίεραρχία, ως χαρισματικό Σώμα, δέν κάνει τίποτε για τή μελέτη των συγχρόνων προβλημάτων καί για την ανάπτυξη, σέ βάση γνησιότητας καί δυναμισμού Πνεύματος Αγίου, του ποιμαντικού έργου. Άν άφυπνιστεί καί κάνει τό καθήκον της, τότε ή έλπίδα δά ανατείλει στον όρίζοντα.

Ίσως, τά γεγονότα, πού διαδραματίζονται τούτες τις μέρες, νά έχουν την ποιότητα του έγερτήριου σαλπίσματος. Όχι προς τούς εκπροσώπους της κρατικής έξουσίας. Άλλά προς τούς ποιμένες καί τούς λειτουργούς του μυ-

ΟΙ ταυτότητες και οι εύθυνες μας

Τό ανακύψαν θέμα για την αναγραφή ή μη του θρησκευματος στα δελτία ταυτότητας άνησυχεί και σοβαρώς προβληματίζει, στο σύνολό του θά έλεγε κανείς, τόν 'Ορθόδοξο λαό μας. Καί τό εύλογο έρώτημα πού γεννᾶται είναι, γιατί τό θέμα αυτό δημιουργήθηκε καί ξεπρόβαλε τόσο αίφνιδια καί τόσο άκαιρα, αλλά καί τόσο αύθαίρετα από την Πολιτεία, χωρίς καμμία προεργασία, χωρίς καν την απαραίτητη έγκριση του Κοινοβουλίου μέ την ψήφιση νέου νόμου; Ποιά ήταν, μέ άλλα λόγια, τά βαθύτερα εκείνα αίτια, πού παρήγαγαν αύτή την περίεργη κατάσταση;

Καί θά μπορούσε νά ύποστηρίξει κανείς ότι, κατ' άρχήν, ένα τέτοιο θέ-

μα ανάγεται τυπικά στην αποφασιστική άρμοδιότητα της Πολιτείας. 'Εκείνο, όμως, τό όποιο προβληματίζει καί έμβάλλει σέ έντονες άνησυχίες τό λαό είναι, γιατί τό όλο θέμα δημιουργήθηκε θεβιασμένα κατά την παρούσα στιγμή, χωρίς λόγο καί αίτία; Τί ήταν εκείνο καί ποιοί γενικώτεροι παράγοντες επέδρασαν στην άδιαπραγμάτευτη έμμونه της Πολιτείας καί μάλιστα χωρίς νά προηγηθεί κανένας διάλογος μέ τά έπίσημα όργανα της 'Εκκλησίας για ένα τόσο καίριο θέμα, απόλυτα συνυφασμένο μέ τη ζωή καί την μακραίωνη πορεία του 'Εθνους καί της 'Ορθοδοξίας; Αύτός ό «άκομπος» χειρισμός του όλου προβλήματος προκαλεί εύλογα στό λαό την έντονη άνησυχία καί άγωνία,

στηρίου της 'Εκκλησίας. 'Ισως νά τούς καλούν νά βγούν από τό λήθαργο καί τή ραστώνη. Νά πάψουν νά άποζητούν την προστασία καί την κάλυψη του νόμου για την έπιβολή μιᾶς «κατά συνθήκην» θρησκευτικότητας. Καί νά αναλάβουν, μέ σοβαρότητα καί μέ αποφασιστικότητα, τό ραβδί του ίεραποστόλου. Νά τρέξουν, μέ απλότητα καί αγάπη, παντού. Νά πλησιάσουν μέ άληθινή ταπείνωση καί μέ γνήσιο ζήλο τόν άνθρωπο. Καί νά του μεταφέρουν τό μήνυμα της σωτηρίας, πού έκπορεύτηκε από τό Σταυρό του Γολγοθά καί από τό κενό μνημείο του άναστημένου Κυρίου μας.

“Αν αυτό τό αποτέλεσμα βγει από αύτή την αναταραχή, ό σημερινός σεϊσμός θά άποδειχτεί εύλογία.

“Αν καταλήξει ό σημερινός ξεσηκωμός νά τροφοδοτήσει άκόμη περισσότερο την άλαζονία του σημερινού προκαθημένου καί νά τόν έξυπηρετήσει στην κούρσα για πρωτοκαθεδρίες καί κοσμικές τιμές, τότε θά συντελέσει στή συρρίκνωση της 'Εκκλησίας καί στόν έκφυλισμό του μηνύματός Της.

(Συνεχίζεται)

Ο ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

ώστε άβίαστα νά καταλήγει στό άσφαλές συμπέρασμα ότι αυτό τό έπίμαχο (άν θέλετε δευτερευόν στήν ούσία του) θέμα τών ταυτοτήτων έντάσσεται γενικώτερα στήν άναγκαστική προσαρμογή τών έπιλογών τής Πολιτείας στό πνεύμα καί στή σύγχρονη τάση τής παγκοσμιοποίησης, ή όποία, ύποκειμένη στους κανόνες ενός παγκόσμιου οικονομικού πλέγματος, σκοπό έχει νά διαμορφώσει μιά άμορφη μάζα πολιτών (βλ. άγοράς), ξένων πρός τίς παραδόσεις τους καί τά θρησκευτικά καί ιδεολογικά τους «πιστεύω». Καί τέτοια στοιχεία, μέ αύξημένη καί μείζονα ιδιαιτερότητα, είναι γιά μάς τούς "Έλληνες τό "Ορθόδοξο θρήσκευμα καί οί παραδόσεις του "Έθνους. Καί δέν είναι ποτέ δυνατόν αυτοί οί σοβαροί καί όρατοί ante portas κίνδυνοι νά καλυφθούν μέ τό φθινό καί άφελές έπιχείρημα ότι τό δελτίο ταυτότητος είναι ένα «διοικητικό έγγραφο στοιχείο» άναγνωρίσεως τών πολιτών καί ως τέτοιο άνήκει στήν αποκλειστική άρμοδιότητα τής Πολιτείας. Αυτό τό έπιχείρημα δέν μπορεί κανείς, τυπικά τουλάχιστον, νά τό άμφισβητήσει, ώστόσο, είναι όλοφάνερο, πώς δέν καλύπτει τούς κρυφούς σκοπούς καί δέ δικαιώνει τούς πρωταγωνιστές αύτης τής έθνικής κρίσεως.

Άλλά καί κατά τή νομική της βάση πάσχει ή όλη ένέργεια τής Πολιτείας. Καί τοϋτο γιατί ό ειδικός νόμος 1988/1991, πού ρυθμίζει τήν έκδοση τών ταυτοτήτων, άναφέρει ρητώς τήν άναγραφή του θρησκεύματος μεταξύ τών στοιχείων έκείνων, πού πρέπει ύποχρεωτικώς νά περιέχονται στό δελτία αυτά (άρθρ. 3 παράγρ. 1

καί 2). Ό νόμος όμως αυτός καί οί ειδικώτερες ρυθμίσεις του δέν έχουν καταργηθεί ούτε ρητώς ούτε έμμέσως άπό μεταγενέστερο (τυπικό) νόμο καί συνεπώς εξακολουθούν καί σήμερα νά τελούν σέ ισχύ. Άλλά ούτε ή συμφωνία ΣΕΝΓΚΕΝ, ούτε ό σχετικός μέ αύτήν ειδικώτερος νόμος 2472/1997 γιά τήν Προστασία τών Προσωπικών Δεδομένων περιέχουν συγκεκριμένες ρυθμίσεις άναφερόμενες ειδικά στίς ταυτότητες καί στό στοιχείο πού πρέπει νά περιέχονται σ' αυτές.

Ενόψει τών κειμένων αύτών διατάξεων ή Ειδική Έπιτροπή του τελευταίου αυτού νόμου, ή έπιλεγόμενη καί γνωστή «Έπιτροπή Δαφέρμου», αποτελούσα όργανο τής έκτελεστικής εξουσίας, δέν είχε τή συνταγματική εύχέρεια νά αποφασίσει γιά τήν άντισυνταγματικότητα τής άναγραφής του θρησκεύματος στό δελτία ταυτότητος, άφού τό δικαίωμα του έλέγχου τής συνταγματικότητας τών νόμων άνήκει αποκλειστικά κατά τό Σύνταγμα στό Δικαστήριο (άρθρ. 93 παράγρ. 4) καί κανένα άλλο όργανο τής Διοικήσεως, ούτε άτομικό, ούτε συλλογικό, δέν μπορεί νά χαρακτηρίζει κείμενες διατάξεις ως άντισυνταγματικές, άκόμη καί άν αυτό ύφίσταται έν τοίς πράγμασι. Έσφαλε λοιπόν καί γιά τό λόγο αυτό ή Πολιτεία στή σκόπιμη καί περίεργη σπουδή της νά χαρακτηρίσει τήν άναγραφή του θρησκεύματος ως άντισυνταγματική, πριν τά Έλληνικά Δικαστήρια δώσουν αυτό τό χαρακτηρισμό έρμηνεύοντας τίς ισχύουσες διατάξεις. Άν ή Πολιτεία ήθελε νά άπαλείψει τήν άναγραφή του

θηρσκειύματος από τις νέες ταυτότητες, έπρεπε, και είχε τή δυνατότητα, νά εισαγάγει τό θέμα στή Βουλή γιά νά κριθεί και ένδεχομένως νά ψηφισθεί νέος καταργητικός νόμος. Έπομένως ή Πολιτεία και τά έντεταλμένα όργανά της, με τίς παραπάνω περίεργες ένέργειες, παραβιάζουν εύθώς και σαφώς και τήν κοινοβουλευτική τάξη.

Άλλά άν με τίς προεκτεθεισες σκέψεις έντοπίζονται και έξειδικούνται οί ούσιαστικές και νομικές εύθύνες τής Πολιτείας, φρονούμε ότι γιά τή δυσάρεστη αύτή κατάληξη δέν είναι άμέτοχη και ή διοικούσα Έκκλησία. Άντί ή ήγεσία της νά προλάβει πολύ ένωρίτερα τό διαφαινόμενο άποτέλεσμα, άντί νά άνησυχεί και νά προβληματίζεται με τίς έξελίξεις, άντί έγκαιρα και στόν κρίσιμο χρόνο (ένόψει μάλιστα και τής προεκλογικής περιόδου) νά σπεύσει και νά προκαλέσει διάλογο, αύτή πρώτη, με τήν Πολιτεία, άντί νά προβάλλει τά σοβαρά έπιχειρήματά της μπροστά στόν κίνδυνο τής παγκοσμιοποίησης, πού έμβλημα έχει τήν έξάλειψη άρχών και θρησκευμάτων, στοιχείων συστατικών τής ταυτότητας τοϋ Έθνους μας, ήρέσκετο και ίκανοποιείτο νά συμπαρίσταται προκλητικά και κατ' έπανάληψη σέ δεξιώσεις και άλλες κοινωνικές έκδηλώσεις και έμφανίσεις με παράγοντες τής ξενοκρατίας και τής διαπλοκής, νά μετέχει σέ άνούσιες φαντασμαγορικές τελετές και πανηγύρια, νά καταναλίσκεται στά συνοδικά όργανα με έπουσιώδη και φθηνά ζητήματα και νά άφήνει άπλησίαστα σοβαρά προβλήματα, πού έκθέτουν τόν διοι-

κητικό της μηχανισμό και τραυματίζουν τό κύρος της, νά θεωρεί ώς μεγάλη έπιτυχία τούς ύψηλούς δείκτες δημοτικότητας και τήν κατάκτηση τών Μ.Μ.Ε., κ. ά.

Άλλά με όλα αύτά ή διοίκηση τής Έκκλησίας, παρασυρόμενη σέ μία πορεία έκκοσμικεύσεως, όπως αύτό έχει διαπιστωθεί και σχολιασθεί από πολλούς, έκκλησιαστικούς και μή, έμείωνε, χωρίς νά τό άντιλαμβάνεται, τό διαπραγματευτικό πνευματικό της κύρος κατά τίς συζητήσεις της με τήν Πολιτεία σέ καίρια και σοβαρά έκκλησιαστικά ζητήματα, όπως είναι και τό προκείμενο θέμα τών ταυτοτήτων. Και κάτι άκόμη έπ' εύκαιρία. 'Η έκκλησιαστική Διοίκηση, έντυπωσιασμένη από τά φώτα τής κοσμικής προβολής, συγκροτεί τίς έπιστημονικές και λοιπές (πολλές!) Έπιτροπές της όχι άποκλειστικά από πρόσωπα με ιδιαίτερη προσέγγιση στή ζωή τής Έκκλησίας και τά προβλήματά της, με βιωματική και μυστηριακή Όρθόδοξη συμπεριφορά, επί πλέον δέ και με πρόσωπα τά όποια μπορεί μέν νά είναι άξιόλογα στό χώρο τής έπιστήμης, ή τής ειδικότητάς τους, κατέχουν όμως παράλληλα καίριες δημόσιες και λοιπές κοινωνικές θέσεις, με τά έντεϋθεν διλήμματα και έξαρτήσεις. Άποτέλεσμα αύτης τής τακτικής είναι, σέ όρισμένα δύσκολα και κρίσιμα γιά τήν Έκκλησία προβλήματα, οί άπόψεις τους νά έρχονται σέ αντίθεση με τήν Όρθόδοξη νοοτροπία και τίς έπισήμως διακηρυγμένες πάγιες θέσεις τής Έκκλησίας.

Συνισταμένη όλων αύτών τών κα-
ταστάσεων είναι και τό σημερινό

αδιέξοδο, μέ τό θέμα πού τόσο αἰφνίδια καί περίεργα ἀνέκυψε, τῆς ἐπίμονης καί ἀδιαπραγμάτευτης θέσεως τῆς Πολιτείας γιά τή μή ἀναγραφή τοῦ θρησκεύματος στίς ταυτότητες τῶν Ὁρθόδοξων Ἑλλήνων πολιτῶν, ἀλλά καί μέ ὅσα σοβαρότερα μέλουν νά ἀκολουθήσουν.

Ἄς εὐχηθοῦμε νά δώσει ὁ Θεός φώτιση καί σύνεση στίς Ἡγεσίες μας, πολιτική καί ἐκκλησιαστική, ὥστε στό πλαίσιο τῶν συνταγματικά διακριτῶν τους ρόλων καί ὑπό τό ὑφιστάμενο σήμερα σύστημα τῆς «Συναλληλίας»,

νά κρατήσουν καί τό Ὁρθόδοξο φρόνημα ἀλώθητο καί τίς ἐλληνοχριστιανικές μας παραδόσεις ἀκέραιες. Γιατί πρέπει νά καταλάβουμε ὅλοι μας, ἡγεσίες καί λαός, ὅτι τά δύο αὐτά στοιχεῖα, μοναδικά ὄχι μόνο στόν εὐρωπαϊκό χῶρο, ἀλλά καί στό παγκόσμιο στερέωμα, θά μᾶς κρατήσουν ὀρθίους καί ὡς ἔθνος καί ὡς λαό ἀπό τίς ἐπικίνδυνες ἐπιδρομές τῆς παγκοσμιοποιήσεως, ἀλλά καί ἀπό ὅλα τά ἄλλα ἐπερχόμενα γιά τόν τόπο μας δεινά.

Γ. Ι.

Παπα-Γιάννη

Τώρα, πού πήραμε τόν ἀέρα, μιά φορά τό μήνα θά κάνουμε συλλαλητήριο. Ἦ, γιά νά τό πῶ μέ τή μοντέρνα, ἐκκλησιαστική του ὀρολογία, θά κάνουμε «λαοσύναξη». Θά μαζευόμαστε ὅλοι οἱ παπάδες, θά μαζεῦουμε καί κόσμο καί θά βγαίνουμε στίς πλατεῖες. Πότε στή μιά καί πότε στήν ἄλλη. Θά κουνᾶμε τίς σημαῖες καί θά χειροκροτοῦμε. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπός μας τό ἔχει ἀνάγκη.

**Φιλικά
Παπα-Γιώργης**

ΨΙΘΥΡΟΙ

Οἱ κομπάρσοι.

Κομπάρσοι δίχως κίνηση καὶ δίχως φωνή ἔχουν καταντήσει οἱ Μητροπολίτες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀφωνα ἐξαπτέρυγα τῆς ὑπερτροφικῆς ἀλαζονίας τοῦ κ. Χριστοδούλου.

Δύο μεγάλες λαϊκές συγκεντρώσεις, δύο πανελλαδικά συλλαλητήρια πραγματοποίησε ὁ κ. Χριστόδουλος κατὰ τὸ μήνα Μάιο. Τό ἕνα στὴ Θεσσαλονίκη καὶ τὸ ἄλλο στὴν Ἀθήνα. Οἱ Μητροπολίτες, οἱ 80 Μητροπολίτες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑποχρεώθηκαν νὰ παρασταθοῦν στὰ συλλαλητήρια, δίχως κανένα δικαίωμα λόγου, ἀπλὰ καὶ μόνο γιὰ νὰ πλαισιώσουν τὸν προκαθήμενο καὶ νὰ προσδώσουν μεγαλεῖο στὸ τελετουργικό τῆς δημόσιας ἐμφανισεῶς του. Ὁ κ. Χριστόδουλος, μὲ Ναπολεόντια ἔκφραση, ἔδειχνα νὰ εἶναι κυρίαρχος τοῦ παιχνιδιοῦ. Νὰ σκορπίζει πρὸς τὶς λαϊκές πτέρυγες εὐλογίες. Νὰ δέχεται χειροκροτήματα. Καὶ νὰ στέλνει μηνύματα ἀπειλητικά στὰ κυβερνητικά ἔδρανα, νομίζοντας ὅτι οἱ ἀπειλές του φοβίζουν τὴν κοσμικὴ ἐξουσία καὶ τὴν ἀναγκάζουν νὰ σκύψει τὸ κεφάλι καὶ νὰ προσκυνήσει τὸν ὑπεροχικό ἐκκλησιαστικό δυνάστη.

Ἀκόμα καὶ στὶς θεατρικὲς παραστάσεις οἱ κομπάρσοι δὲν εἶναι ἀπόλυτα ἀδρανεῖς καὶ σιωπηλοὶ. Κάτι εἰσφέρουν. Ἔστω μιὰ συμβολικὴ κίνηση. Ἔστω ἕνα δευτερεύοντα λόγο. Οἱ Μητροπολίτες δὲν ἔχουν μήτε λόγο μήτε ἄλλη ὑπεύθυνη συμβολή στὴ διαχείριση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρμοδιότητος. Σ' αὐτὸ τὸν ἄχαρο ρόλο ὑποβιβάστηκαν.

Ἡ αἰνιγματικὴ ἀναγγελία.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος, κατὰ τὴν ὁμιλία του στὴν Πλατεία Συντάγματος,

μέσα στοὺς ἀτμούς τῶν ἐπευφημιῶν καὶ στοὺς φόβους τῶν ἐξελίξεων, ὕψωσε τὴ φωνή του καὶ εἶπε: «Ἄν ἡ ἐξουσία δὲν ἀκούσει τὴ φωνή τοῦ λαοῦ, τότε ἡ Σύνοδος καὶ ἡ Ἱεραρχία θὰ ἀποφασίσουν τὴ συλλογὴ ὑπογραφῶν, πολλῶν ὑπογραφῶν, πού θὰ τίς ὑποβάλουν, γιὰ νὰ δείξουν, ὅτι ὁ λαὸς ὁμόφωνα συμπαρίσταται στὴν Ἐκκλησίᾳ του».

Παράγοντες, πού ἄκουσαν αὐτὴ τὴ δήλωση ἔκανα τὸ σταυρό τους. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος προαναγγέλλει ἀποφάσεις τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας. Προτοῦ ἀκόμα τὰ Σώματα νὰ συνεδριάσουν καὶ νὰ συζητήσουν. Προτοῦ νὰ γίνῃ ψηφοφορία. Δηλαδή; Ἐχει χάρισμα προφητικό ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ γνωρίζει τί θὰ ψηφίσουν τὰ Συνοδικὰ Σώματα; Ἡ ἔχει συνηθίσει νὰ ἐπιβάλλει τὴ γνώμη του καὶ νὰ ὑποβιβάζει τοὺς Συνοδικούς σὲ ἀπλούς ὑποτακτικούς, ὑποχρεωμένους νὰ συμπλέουν μὲ τὴ δική του γνώμη καὶ νὰ ψηφίζουν αὐτό, πού ἐκεῖνος προτείνει;

Ἡ αἰνιγματικὴ προαναγγελία μιᾶς Συνοδικῆς ἀποφάσεως, πού δὲν πέρασε ἀπὸ τὴν κρίση καὶ τὴν ἐπιψήφιση τῶν ἀρμοδίων παραγόντων ἀποκαλύπτει τὸν τρόπο λειτουργίας τοῦ Συνοδικοῦ συστήματος.

Ἡ θέληση τοῦ λαοῦ.

Εὐκόλα τὰ λόγια. Δύσκολη ἡ πράξη. Καὶ στὴ Θεσσαλονίκη καὶ στὸ Σύνταγμα, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος οκόρπισε πλουσιοπάροχα τὶς εὐλογίες του στὸ λαό, πού εἶναι ὁ κυρίαρχος(!) καὶ στὸ σύστημα τῆς Πολιτείας καὶ στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ πού ἔχει τὸ δικαίωμα(!) καὶ τὴ δύναμη(!) νὰ ἐπιβάλλεται σ' ἐκείνους, πού ἀναλαμβάνουν νὰ τὸν κυβερνήσουν. Καὶ διακήρυξε, πὼς ἅμα ὁ λαὸς δὲν ἀποδέχεται ἕνα Νόμο, τότε ὁ Νόμος πρέπει νὰ κοιμᾶται. Δηλαδή νὰ μπαίνει σὲ ἀχρηστία.

Ὅμως, αὐτὸς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ κ. Χριστόδουλος, πού μὲ τόση ἄνεση ἀνακήρυξε τὸ λαὸ ὡς τὸν ὑπέρτατο κριτὴ τῆς νομιμότητος

καί τῆς τάξης, στήν καθημερινή του πρακτική τόν γράφει στά παλιά του ὑποδήματα.

Ὅταν ὁ λαός τῆς Λάρισας, σύσσωμος, μέ κραυγή πόνου καί μέ ἐπιχειρήματα ἀτράνταχτα, ζητάει τήν ἀπομάκρυνση ἀπό τήν ἐπισκοπή τῆς Θεσσαλικῆς πρωτεύουσας τοῦ «κλέφτη τῶν Τερμπῶν», ὁ κ. Χριστόδουλος κάνει πῶς δέν ἀκούει. Φωνάζετε ὅσο θέλετε. Κάποτε θά βαρεθῆτε. Καί ἂν δέν βαρεθῆτε, θά σκάσετε ἀπό τίς πολλές φωνές.

Ἔτσι ἀντιμετωπίζει τὸ λαὸ ὁ κ. Χριστόδουλος κατὰ τήν ἐνάσκηση τῶν ἀρχιεπισκοπικῶν του καθηκόντων. Ὅταν, ὅμως, βρίσκεται στήν πλατεία Συντάγματος, ντύνεται τὴ λεοντὴ τοῦ πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ, ὑψώνει τὰ χέρια, ἀγκαλιάζει νοητὰ δολόκληρο τὸ πλῆθος καί τὸ ἐνθρονίζει στό βάθρο τῆς ὑπέρτατης ἐξουσίας.

Ὑποκρισίας τὸ ἀνάγνωσμα.

Διάλογος ἢ ὀξυνση;

Ὁ πολιτικοποιημένος καί πολιτικάντης προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πού περιφρόνησε τὴ δύναμη τοῦ ἐπισκοπικοῦ ὠμοφορίου καί φόρεσε τὴ ρεντικότητα τοῦ πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ, φώναξε, μέ ὅση δύναμη εἶχε, ὅτι ζητάει διάλογο μέ τὴν κοσμικὴ ἐξουσία. Γιατί πιστεύει στό διάλογο καί ἐπιθυμεῖ νά λύνονται μέ διάλογο ὅλα τὰ μεγάλα προβλήματα.

Ταυτόχρονα, ὅμως, πρὶν ἀπο τὰ συλλαλητήρια, κατὰ τὰ συλλαλητήρια, πού τὰ ὀνόμασε λαοσυνάξεις καί μετὰ ἀπὸ τίς πολυπληθεῖς συγκεντρώσεις, ντυνόταν τὸ ὕφος τοῦ τιμητῆ καί ἔψελνε τὸν ἐξάψαλμο πρὸς κάθε κατεύθυνση. Καί στοὺς πολιτικούς καί στοὺς διανοούμενους καί στοὺς ὑποστηρικτὲς τῆς ἀφομοίωσης τῶν νεοελλήνων στό Εὐρωπαϊκὸ καζάνι. Μὲ λέξεις βαρεῖες. Καί μέ ἐκφράσεις, πού τίς θεώρησαν ἀνοίκειες οἱ δημοσιογράφοι καί ἄρχισαν νά τίς ἀναπαράγουν καί νά τίς μεταφέρουν μέ τὰ ὀχήματα τῶν ἐρτζιανῶν κυμάτων, γιὰ νά ἐκθέσουν τὸν

Ἀρχιεπίσκοπο καί νά μειώσουν τὸ κύρος τῆς ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά ζητάει διάλογο καί ἀπὸ τὴν ἄλλη ὀξύνει τόσο τὴν κατάσταση, πού δημιουργεῖ πόλωση καί δέν εἶναι δυνατό νά ἀρχίσει διάλογος. Ἄρα ἓναν ἄνθρωπο τὸν βρίζεις καί μάλιστα σκληρὰ καί σὲ καθημερινή βάση, πῶς εἶναι δυνατό νά καθίσετε στὸ ἴδιο τραπέζι καί νά κουβεντιάσετε ἄνετα καί τίμια;

Ἄν ἐπεδίωκε πρῶτα τὴν ἐπικοινωνία καί τὸ διάλογο καί σὲ περίπτωσι ἀποτυχίας ἐξαπέλυε τοὺς μύδρους του, θά εἶχε κάποια δικαιολογία. Τώρα, ἔκανε τὸ ἀντίθετο. Εἶπε πρῶτα τὰ λόγια του. Καί ὄχι λίγα. Καί ὕστερα ἔβαλε μπροστὰ τὸ λαὸ νά ζητήσει διάλογο. Καί δέν τὰ κατέφερε.

Ἡ ἐξουσία ἔδειξε πῶς «δέν τὸν πάει».

Ἀπλὲς ἀλήθειες, πού δέν τίς διάβασε στὸ δικό του «σαβουάρ βίβρ» ὁ Μακαριώτατος.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Δεκαπενθήμερο Δελτίο

Ἐκκλησιαστικῆς ἐνημέρωσης.

Ἰδιοκτῆτης:

ὁ Μητροπολίτης

Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ.

Διεύθυνσι: 19011 Αὐλῶν Ἀττικῆς.

Τυπογραφεῖο Κωνσταντίνου Σανιδᾶ,

Ἰωαννίνων 6 Μοσχάτο.